

Начало > Предприемане на съдебни действия > Къде и как > Лихви

Лихви

Италия

1 Законната лихва“ регламентирана ли е в държавата членка? Ако това е така, какво е определението за „законна лихва“ в държавата членка?

В италианското облигационно право се прави разграничение между възнаградителни, мораторни и компенсаторни лихви. Възнаградителните лихви имат възнаградителна функция в замяна на ползата, произтичаща за лицето (което дължи плащането лихвата) от предоставените от другото парични средства. Мораторната лихва има компенсаторна функция и се дължи за забавено плащане, установено чрез отправяне към длъжника на покана за плащане. Плащането на компенсаторна лихва се дължи, когато кредиторът получи със забавяне плащане на дължимите от длъжника суми, с оглед на ползата за длъжника от забавеното плащане. Лихвата се дължи от съображение за справедливост и се начислява, въпреки че вземането не е ликвидно и изискуемо. Законната лихва, от друга страна, е предвидената от закона лихва за парични задължения: считано от датата на падежа, длъжникът е длъжен да плаща на кредитора законна лихва, дори ако преди това не е била дължима лихва и кредиторът не е доказал, че е претърпял вреди (член 1224, параграф I от Гражданския кодекс (*Codice Civile*). По-специално, съгласно член 1224 от Гражданския кодекс (обезщетение за вреди в случай на парични задължения) „за задължения, чийто предмет е парична сума, законна лихва се дължи от деня на забавата, дори ако преди това не е била дължима лихва и кредиторът не е доказал, че е претърпял вреди. Ако преди забавата се е дължала лихва, която е по-висока от законната, мораторната лихва се дължи в същия размер.“ Кредитор, който докаже, че е претърпял големи вреди, има право на допълнително обезщетение (вреди, произтичащи от обезценяването на парите). Такова няма да бъде изплатено, ако размерът на мораторната лихва е бил договорен.

Съгласно член 1282 от Гражданския кодекс лихви се дължат по закон за всички ликвидни и изискуеми вземания, освен ако в закона или в основанието на вземането не е предвидено друго.

2 Ако е предвидена законна лихва, какъв е нейният размер/ставка и какво е правното основание за прилагането му/й? Ако са предвидени различни ставки на законната лихва, какви са обстоятелствата и условията за тяхното прилагане?

Размерът на **законната лихва** се определя от италианската държавна хазна (понастоящем Министерството на икономиката и финансите) на годишна база с постановление, което се издава до 15 декември всяка година. Ако страните са договорили лихвен процент, тогава се прилага определеният от тях процент. Процентът обаче трябва да е договорен в писмен вид и не трябва да е по-висок от максималния разрешен процент съгласно законодателството против лихварството (Закон № 108 от 7 март 1996 г.), в противен случай лихвата ще се счита за лихварска практика и съответно ще бъде нищожна. В такива случаи няма да се дължи лихва (член 1815 от Гражданския кодекс). Ако страните са постигнали споразумение да прилагат договорен лихвен процент, но не са определили размера, тогава се прилага законовият лихвен процент. В италианската правна система разпоредбите по отношение на **мораторната лихва** отчасти се различават от тези за законната лихва. Мораторната лихва е предвидена като санкция (за длъжника) и обезщетение (за кредитора). Тя е свързана с неизпълнение на финансово задължение след забавено плащане или неплащане за съответната услуга в рамките да предвидения от закона срок или по споразумение, постигнато от страните. За да може кредиторът да претендира за мораторна лихва, длъжникът трябва да е в забава. „Забава“ означава забавяне от страна на длъжника в изпълнението на неговите или нейните задължения. Счита се, че длъжникът е в забава, когато срокът за изпълнение на задължението е изтекъл и длъжникът е получил покана за плащане: официален документ, с който кредиторът кани длъжника да извърши дължимото плащане. Според Гражданския кодекс мораторна лихва се дължи в размера на законовия лихвен процент или на лихвения процент, определен по закон. Ако обаче е била дължима лихва, по-висока от законовия лихвен процент, преди длъжникът да е получил покана за плащане, тогава мораторната лихва ще бъде в същия размер (член 1224 от Гражданския кодекс).

Съгласно член 1284 от Гражданския кодекс процентът на законната лихва се определя на годишна база от министъра на икономиката и финансите. С постановление, публикувано в Официален вестник на Италианската република (*Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana*), министърът променя процента на база на средногодишната доходност на държавните облигации с максимален срок до падежа от 12 месеца, като взема предвид отчетения през годината процент на инфлацията. Този размер се определя най-късно до 15 декември на годината, предшестваща годината, за която е приложим процентът. Ако до 15 декември новият процент не е определен, тогава действащият процент остава непроменен за следващата година.

От 1 януари 2021 г. законната лихва е в размер на 0,01 %.

ТАБЛИЦА НА ЛИХВЕНИТЕ ПРОЦЕНТИ ЗА ЗАКОННАТА ЛИХВА

От	До	Процент	Нормативен акт
1.1.1999 г.	31.12.2000 г.	2,50 %	Министерско постановление (Държавната хазна) от 10.12.1998 г.
1.1.2001 г.	31.12.2001 г.	3,50 %	Министерско постановление (Държавната хазна) от 11.12.2000 г.
1.1.2002 г.	31.12.2003 г.	3,00 %	Министерско постановление (Икономиката) от 11.12.2001 г.
1.1.2004 г.	31.12.2007 г.	2,50 %	Министерско постановление (Икономиката) от 1.12.2003 г.
1.1.2008 г.	31.12.2009 г.	3,00 %	Министерско постановление (Икономиката) от 12.12.2007 г.
1.1.2010 г.	31.12.2010 г.	1,00 %	Министерско постановление (Икономиката) от 4.12.2009 г.
1.1.2011 г.	31.12.2011 г.	1,50 %	Министерско постановление (Икономиката) от 7.12.2010 г.
1.1.2012 г.	31.12.2013 г.	2,50 %	Министерско постановление (Икономиката) от 12.12.2011 г.
1.1.2014 г.	31.12.2014 г.	1,00 %	Министерско постановление (Икономиката) от 12.12.2013 г.
1.1.2015 г.	31.12.2015 г.	0,50 %	Министерско постановление (Икономиката) от 11.12.2014 г.
1.1.2016 г.	31.12.2016 г.	0,20 %	Министерско постановление (Икономиката) от 11.12.2015 г.
1.1.2017 г.	31.12.2017 г.	0,10 %	Министерско постановление (Икономиката) от 7.12.2016 г.

1.1.2018 г.	31.12.2018 г.	0,30 %	Министерско постановление (Икономиката) от 13.12.2017 г.
1.1.2019 г.	31.12.2019 г.	0,80 %	Министерско постановление (Икономиката) от 12.12.2018 г.
1.1.2020 г.	31.12.2020 г.	0,05 %	Министерско постановление (Икономиката) от 12.12.2019 г.
1.1.2021 г.	31.12.2021 г.	0,01 %	Министерско постановление (Икономиката) от 11.12.2020 г.

Лихви, които са по-високи от законната лихва, трябва да бъдат посочени писмено. В противен случай се дължи предвидената в закона ставка. За забава при търговски сделки се прилага *ad hoc* правило на ЕС, въведено в националното право със Законодателен указ № 231 от 9 октомври 2002 г., изменен със Законодателен указ № 192 от 9 ноември 2012 г., за пълното транспониране на Директива 2011/7/ЕС, в съответствие с член 10, параграф 1 от Закон № 180 от 11 ноември 2011 г. **Ако страните не са договорили лихвен процент, от момента на представяне на документа за образуване на производство процентът на законната лихва е равен на процента, предвиден в специалния закон за уреждане на забавено плащане по търговски сделки** (вж. по-долу). Това правило е приложимо също така по отношение на акта за образуване на арбитражно производство. **Специално законодателство за уреждане на забавено плащане по търговски сделки.** С оглед на транспонирането на Директива 2000/35/ЕО относно борбата със забавяне на плащане по търговските сделки италианският законодателен орган е издал Законодателен указ № 231/2002, с измененията към него. В него изрично е предвидена мораторна лихва по търговски сделки с по-висок процент от законовия лихвен процент. Според Законодателен указ № 231/2002 търговските сделки са „договори от всякакъв вид между предприятия или между предприятия и публични органи, които включват, независимо дали единствено или предимно, доставка на стоки или извършване на услуги срещу заплащане на възнаграждение“. В споменатия указ е предвидено, че в контекста на търговска сделка „всяко лице, което неоснователно търпи забавено плащане на възнаграждение, автоматично има право на плащане на мораторна лихва, считано от деня, следващ изтичането на крайния срок за плащане, без да е необходимо да се отправя официална покана за плащане“, освен ако длъжникът успее да докаже, че неплащането се дължи на причини, за които той или тя не носи вина. Според този закон лихвата върху забавени плащания по търговски сделки се базира на процента, който всяка година се определя от Министерството на икономическите въпроси и финансите. Лихвата е обобщена в таблицата по-долу, в която е посочено: а) за първата половина на годината, за която се отнася забавянето, използваният процент е процентът, който е бил в сила на 1 януари от тази година; б) за втората половина на година, за която се отнася забавянето, използваният процент е този, който е бил в сила на 1 юли от тази година. Таблица, представяща промените в лихвения процент за забавени плащания във времето, считано от 2002 г.:

От	До	Процент на ЕЦБ	Процент увеличение	Общо
1.7.2002 г.	31.12.2002 г.	3,35 %	7,00 %	10,35 %
1.1.2003 г.	30.6.2003 г.	2,85 %	7,00 %	9,85 %
1.7.2003 г.	31.12.2003 г.	2,10 %	7,00 %	9,10 %
1.1.2004 г.	30.6.2004 г.	2,02 %	7,00 %	9,02 %
1.7.2004 г.	31.12.2004 г.	2,01 %	7,00 %	9,01 %
1.1.2005 г.	30.6.2005 г.	2,09 %	7,00 %	9,09 %
1.7.2005 г.	31.12.2005 г.	2,05 %	7,00 %	9,05 %
1.1.2006 г.	30.6.2006 г.	2,25 %	7,00 %	9,25 %
1.7.2006 г.	31.12.2006 г.	2,83 %	7,00 %	9,83 %
1.1.2007 г.	30.6.2007 г.	3,58 %	7,00 %	10,58 %
1.7.2007 г.	31.12.2007 г.	4,07 %	7,00 %	11,07 %
1.1.2008 г.	30.6.2008 г.	4,20 %	7,00 %	11,20 %
1.7.2008 г.	31.12.2008 г.	4,10 %	7,00 %	11,10 %
1.1.2009 г.	30.6.2009 г.	2,50 %	7,00 %	9,50 %
1.7.2009 г.	31.12.2009 г.	1,00 %	7,00 %	8,00 %
1.1.2010 г.	30.6.2010 г.	1,00 %	7,00 %	8,00 %
1.7.2010 г.	31.12.2010 г.	1,00 %	7,00 %	8,00 %
1.1.2011 г.	30.6.2011 г.	1,00 %	7,00 %	8,00 %
1.7.2011 г.	31.12.2011 г.	1,25 %	7,00 %	8,25 %
1.1.2012 г.	30.6.2012 г.	1,00 %	7,00 %	8,00 %
1.7.2012 г.	31.12.2012 г.	1,00 %	7,00 %	8,00 %
1.1.2013 г.	30.6.2013 г.	0,75 %	8,00 %	8,75 %
1.7.2013 г.	31.12.2013 г.	0,50 %	8,00 %	8,50 %
1.1.2014 г.	30.6.2014 г.	0,25 %	8,00 %	8,25 %
1.7.2014 г.	31.12.2014 г.	0,15 %	8,00 %	8,15 %
1.1.2015 г.	30.6.2015 г.	0,05 %	8,00 %	8,05 %
1.7.2015 г.	31.12.2015 г.	0,05 %	8,00 %	8,05 %
1.1.2016 г.	30.6.2016 г.	0,05 %	8,00 %	8,05 %
1.7.2016 г.	31.12.2016 г.	0,00 %	8,00 %	8,00 %
1.1.2017 г.	30.6.2017 г.	0,00 %	8,00 %	8,00 %
1.7.2017 г.	31.12.2017 г.	0,00 %	8,00 %	8,00 %
1.1.2018 г.	30.6.2018 г.	0,00 %	8,00 %	8,00 %
1.7.2018 г.	31.12.2018 г.	0,00 %	8,00 %	8,00 %
1.1.2019 г.	30.6.2019 г.	0,00 %	8,00 %	8,00 %
1.7.2019 г.	31.12.2019 г.	0,00 %	8,00 %	8,00 %
1.1.2020 г.	30.6.2020 г.	0,00 %	8,00 %	8,00 %

1.7.2020 г.

31.12.2020 г.

0,00 %

8,00 %

8,00 %

3 Ако е необходимо, налице ли е допълнителна информация относно начина на изчисляване на законната лихва?

Уебсайт на Министерството на икономиката и финансите: <https://www.mef.gov.it>

4 Предоставя ли се безплатен онлайн достъп до правното основание, посочено по-горе?

Има множество уебсайтове, предоставящи безплатен софтуер за изчисляване на законовите и мораторните лихви.

Последна актуализация: 21/07/2022

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.